బ్రతుకన్నది ఒకవరం

వాకాటి పాండురంగారావ్

రాత్రి— ధీరుడి మనసువలె నిశ్చలంగా వుంది. వెన్నెల మవునంగా కాస్తున్నది. అయిదువందల గజాల తోటమధ్య బంగళాలో మూల పడగ్గదిలో చీకటి వున్నది కాని దాని అధికారాన్ని సవాలుచేస్తూ దీపం చిన్నా బిన్నా వున్నది.

ఖరీదయిన దివాసీపై వెడల్పాటి మంచంపైనున్న మెత్తటి పడకపైన తల్లి గర్భంలో శిశువువలె ముడుక్కుని పడుకుని వున్నాడు వెంకటకృష్ణయ్యగారు.

మంచం తలవైపు గూటిలో వున్న బుద్ధుడి చూపులలోనే బాధలన్నీ కరిగిపోతాయి. అవతల షెల్ఫులో నానా రకాల పుస్తకాలూ పత్రికలూ సహజీవిస్తున్నాయి. పై పుస్తకాల వరసమీద ఒకగడియారం— నీలం రంగుది— మనిషి మేధస్సుమీద యంత్రపు అధికారంలా కూచునివున్నది. గంట రెండున్నర అని ముచ్చటగా చెబుతున్నది.

కిటికీలో ఇరుక్కున్న 'కూలర్'— ఆగదికీ, బయటి ఉక్కపోతకూ మధ్య డబ్బు పెట్టిన గోడలావుంది.

కృష్ణయ్య ఇటు పొర్లాడు. ఆయన తల వెంట్రుకలు తళుక్కుమన్నాయి. అది చూచే కాబోలు ఆయన కాళ్లవైపు గోడ మీద పెద్ద కేలండర్‌లో సినిమా తార నవ్వుతూంది.

చీకటిలో వెలుగులాగ, మిధ్య మధ్య నిజంలాగా— గాఢనిద్రలోని ఒకవిధమైన మెలుకువలో వున్నాడు కృష్ణయ్య. మూసుకునివున్న కళ్ల తెరపై అంతరంగం ఏదేదో దృశ్యాల్ని ఆడిస్తున్నది. చూస్తున్నది అర్థమయినట్లేవుంది. లంకెలన్నిటిని మరిచినా లంకెల వెనక అంకాలను మరవలేదు మనసు.

ఆ నిద్రలో— ఆమెలకువలో ఒకశిశువు యాభై గంటలుమాత్రం ఈభూమ్మీది గాలిని పీల్చినవాడు కేరు మన్నాడు.

కృష్ణయ్య నిద్ర ఇంచుమించు హత్య కావింపబడింది. కాని కాలేదు. దుప్పటిలాగి కప్పుకున్నాడాయన.

రాజ్యం చివరిసారి అనారోగ్యంతో ఆర్నెల్లు ఆస్పత్రిలో వుండగా— ఇదేగదిలో ఆ బుధవారం సంజెవేళ ఆ షెల్ఫు ప్రక్కన కూచుని పత్రికేదో తిరగవేస్తుంటే—కుర్చీ లేవోలోపలికి తీసుకొచ్చి అమర్చడానికి ఎల్లమ్మ వస్తే— పత్రికమీదుగా తన కళ్లటు మళ్లితే — పనిచేసుకుంటున్న ముప్ఫై యేళ్ల ఎల్లమ్మ వంటిమీది వంపులన్నీ గుండ్రటి అక్షరాలై, ఆఅక్షరాలన్నీ కలిసి చీకటికి ఆహ్వానంగా అనిపిస్తే ట్యూబ్‌లైట్ వెలుతురుండి కూడా లేవట్లయితే—వలభై యేడేళ్ల జీవితపు నిగ్రహముండి కూడా లేకపోతే—నరాలన్నీ బిగుసుకుపోతే—పత్రిక ప్రక్కకు పడిపోతే—అదిరిపడి వెనక్కు తిరిగిన ఆ కళ్లల్లోని ప్రశ్నా భయమూ చూసి కూడా చూడక కళ్ల కడ్డంగా కళ్లు చేర్చిన ఆ క్షణం—

మళ్లీ మళ్లీ ఆ క్షణాన్నే, రాజ్యం ఇంటికొచ్చేలోగా, ఎన్నిసార్లు గుణించాడో తెలియదుగాని—

రెండు నెలల తర్వాత ఎల్లమ్మ ఒక కారుణ సత్యాన్ని చెప్పినపుడుమాత్రం గూబ ఫెళ్లుమన్నట్లయింది. ఛీ—ఆ విధవ కదు పైన తన బిడ్డ! అసహ్యం వేసింది.

రాజ్యం వచ్చేలోగా దానికి అయిదువంద లిచ్చి పంపేశాడు.

తర్వాత ఒక సంవత్సరానికి—అప్పటికి రాజ్యంపోయి రెండు నెలలయింది. మళ్లీ వచ్చింది ఎల్లమ్మ.

మందు లేమీ పనిచేయలేదట. ఆబిడ్డను కన్నదట. రెండు రోజుల తర్వాత చనిపోయిం దట. నిజమేనా......కాదు......కాదు.... ఈ మనిషి......

మళ్లీ అయిదు వందలిచ్చి కృష్ణయ్య తాత్కాలికంగా మనశ్శాంతిని కొనుక్కున్నాడు. కృష్ణయ్య కాళ్లు జాచుకుని మంచం కొసకు జరిగాడు. ఆయన తల క్రింది దిండు గలేబు మీద రెండు రామ చిలుకలూ ఎప్పటిలాగే ముచ్చట లాడుకుంటున్నాయి. గడియా రంలో పెద్దముల్లు ఏడంకెతో సరాచికాలాడ నారంభించింది......

గలగలలాడే నీరునిండిన ఏరు...ఆనీటిలో తన రంగు బాగుందా లేదా అని కాబోలు చూచుకుంటూంది ఆకాశం. గట్టుమీది గడ్డి మొక్కలు అవునౌనని తలలూపుతున్నాయి. ఆవతలి పొలంలో వరిపైరు సైనికుల బారుల్లా నిలిచివుంది......గభుక్కున ఏటి నీరంతా ఎర్రగా అయింది......ఏరూ,పైరూ ఆకాశమూ అన్నీ ఎగిరిపోయాయి. ఏరంత నెత్తుటిమధ్య ఎర్రటి పడవలా రక్తసిక్త మయిన తలతో పడిఉన్నాడు......ఎవడు ? అతడు.....అతడు.....?

ఏటి ఒడ్డునున్న ఆ పొలాన్ని కొని— అక్కడ ప్రకృతి ఒడిలో అందమైన ఇల్లు కట్టుకుని అవుడపుడు మిత్రులకు పెద్దలకు విందు లిచ్చుకుని పైపైకి మెట్లు వేసు కుందామని, కులాసాగా వుందామని అను కుంటే ఆ రాజారావ్ పొలం అమ్మను పొమ్మ న్నాడు. ఎంత గర్వం! తనంతటివాడిని, మాటకు ఎదురెరుగని వాడిని—నాలుగువేలకు బదులు ఇరవైవేలిస్తానన్న వాడిని తిరస్క రించాడే, తాత ముత్తాతలనాటి పొలాన్ని ఫల్గుణుడే వచ్చినా ఇవ్వనన్నాడే......ఎంత అవ మానం!—

సరిగ్గా ఆరు వారాల తర్వాత పొలాయికి రెండు వేలిస్తే పనయిపోయింది. రాజారావు ఘనత వహించిన అతడి తాత ముత్తాతలను చేరుకున్నాక—ఇరవై రోజులు తిరుగకముందే వాళ్లావిడ ఆ పొలాన్ని ఆరువేలకు తన కమ్మి పుట్టిల్లు చేరుకుంది......

మంచపు ఆ చివరనుండి ఈ చివరకు పొర్ల డంలో కృష్ణయ్య నోటిలోని చొంగ కుడి బుగ్గమీదకు కారింది. ఆ తడిగీత నైట్ బల్బు వెలుతురులో ఒక భాగాన్ని దాచుకో యత్నించింది. నిద్రలోనే కాళ్లకు దగ్గరగా దిండుకు చేర్చుకున్నాడు కృష్ణయ్య. గడి యారం పడకమీద, మూడంకె దిండుమీద, నిముషమాత్రం పెద్ద ముల్లూ చిన్న ముల్లూ గాఢ పరిష్వంగంలో లీనమయ్యాయి.

అంగుళం వెడల్పున్న నల్ల పురుగొకటి ఝుమ్మంటూ ఎగిరివెళ్లి బల్బుమీద పడి ఆ వేడికి ఎగిరి బుద్ధుడి మొహంమీదపడి, అక్కడ పట్టుదొరక్క బుద్ధుడివళ్లో పడింది. బుద్ధుడు ఇంకా నవ్వుతూనే వున్నాడు.

ఏడుస్తున్నట్టు సన్నగా మూలిగాడు కృష్ణయ్య.

ఈడల మర్రిచెట్టుక్రింద మినుకు మినుకు మంటుంటే ఎవరక్కడ అని అరి చాడు తను. జవాబులేదు. చేతిలోని టార్చి వేశాడు. వెలుతురు నాలుకకు ఏమీ అంద లేదు. ఆకులు చప్పుడయినట్లయింది. గబగబ చెట్టుక్రిందకు, ఊడల గుబురు మధ్యకునడిచి టార్చిని పైకివేసి చూశాడు.

మరుక్షణం—బాబోయ్ కొన్ని వందల చేతులు తనపీకని నొక్కెయ్యసాగాయి.... అరిచాడు...... విదిలించాడు.... కొరికాడు... ఒక్క దూకులో ఇటొచ్చి నేలమీదకు పడ్డాడు. టార్చి చేతినుండి ఎగిరిపోయింది. కాని పెద్ద మెరుపులాటి వెలుతురు దానితో బాటే, హహ అని నవ్వు!! అదుగో ఆ ఊడ లుండినచోట్ల విశ్వనాథం, ఆయన పెళ్లాము ....కొడుకు లిద్దరూ!.....

చదువులేని తాను పల్లె విడిచి, పట్నంచేరి రోడ్ల వెంబడి తిరుగుతుంటే ఉద్యోగం ఇప్పించాడు విశ్వనాథం. ఆ ఉద్యోగం సరిపడక తను వ్యాపారం పెడతానంటే నోటు కూడా రాయించుకోకుండా ఆరువేలిచ్చాడు విశ్వ నాథం. అయిదేళ్లలో తన బట్టల వ్యాపారం పదివేల నిచ్చింది. విశ్వనాథంగారి రోజులు చెడ్డాయి. ఉద్యోగం చేస్తున్న కంపెనీ మూశారు. తన దుకాణంలో చేరనన్నాడు. ఆయన కొడుకు లిద్దరూ డబ్బులేక స్కూలు ఫైనలు కూడా చదవలేకపోయారు. ఆయన పెళ్లాం మెడలో పసుపుదారం నిలిచింది. తన్నడిగాడు ఆ డబ్బిమ్మని! ఆరు వేల రూపా యలు!—నోటు కూడా లేదు. ఈ పిచ్చి ప్రాణ్మాదేం చేస్తాడులే అని తనుడోయాల్లి ఇప్పుడొక వందా ఇచ్చాడు. చివరకు ఒక నాడు చిరిగిన చొక్కాతో, పలిగిన కాకి తంతో వచ్చాడు విశ్వనాథం. వడ్డీతో సహా లెక్కవేస్తే ఎనిమిదివేలా ఎంతో అయిందిట. తానిచ్చిందిపోగా, ఇంకా ఏడువేల వంద వుందిట. తనకు నవ్వొచ్చింది. "అయ్యా గారూ! కాగితమూ పాడు లేకుండా ఏడు వేలు ఎందుకు ఇవ్వాలయ్యా" అన్నాడు తను నవ్వుతూ. గిరుక్కున వెనక్కు వెళ్లి పోయాడు విశ్వనాథం.

మరురోజు పొద్దున రాజ్యం నిద్రలేపి చెప్పింది. ఆ కుటుంబంలో నలుగురూ ఉరి పోసుకు చచ్చిపోయారుట!

మెడమీద గోక్కుంటున్న కృష్ణయ్య చేతికి నల్ల పురుగు దొరికింది. ఉలిక్కిపడి లేచాడు ఆయన. ఆ పురుగును విసిరి పారే శాడు. భయం భయంగా గదినంతా కలయ జూశాడు.

తనింతసేపూవున్న నరకం ఏమయింది? అదంతా నిద్రేనా—కాదు....తన జీవితపు సినిమాకు నెగెటివ్ అది.....పదవి, పేరు, డబ్బు, నాయకత్వంవంటి నవరత్నాలు గుచ్చిన హారం నిజానికి ఎముకల మాలగా తెలియ వచ్చింది. ఎంత భయంకరం......

రాజ్యం వల్లగా దాటుకుని అయిదేళ్ల యింది. అదివున్నంతకాలం— రోగం, రోగం, స్పెషలిస్టులు, మందులు, రోగం!

పెళ్లయి నాలుగయిదేళ్లు హాయిగా వున్నారేమో! అంతే! తమ ఆనందపు ఉదయం అది. అప్పటి కిరణం అబ్బాయి భాస్కరం.

అబ్బాయి!

రాజ్యం పోనేపోయింది. అబ్బాయి—వుండీ లేనట్లే....

గభుక్కున దిండులోకి ముఖం దాచు కున్నాడు కృష్ణయ్య. టేబిలుమీది రామ చిలుకలు వెచ్చటి నీళ్లలో స్నానంచేస్తుంటే బుద్ధుడు ప్రశాంతంగా చూస్తున్నాడు. గడి యారం అయిదు కొట్టనా అని అడుగు తూంది. అడిగి అడిగి విసుగెత్తి అయిదు అయిందని అలారం గొంతుతో అరిచింది.

దిండుకు దూరమయిన కృష్ణయ్య కళ్లకు తలుపు ప్రక్కన టేబిలుమీదవున్న కొడుకు ఫోటో కనుపించింది. ఆయనలేచి ట్యూబు లైట్ వేశాడు. టేబుల్‌మీద ఫోటో ప్రక్కన కప్పు ఆకారంలోవున్న పేపర్ వెయిట్‌ని ప్రక్కకుంచాడు. దాని క్రిందవుంది

ఒకరి శిరోజ సౌందర్యంచూచి మరొకరు ఇక ఎంతమాత్రం అసూయపడవలసిన అవసరం లేదు. రీటా వాడి మీ కురుల సౌభాగ్యాన్ని వృద్ధి చేసుకోండి.

ఏటో కంపెని, మద్రాసు 1

R.22.T●

ఎలెక్ట్రిక్ & రేడియో గైడ్

ఎలెక్ట్రికల్ ఇంజనీరింగ్, రేడియోరిపేరింగ్ మెకానిజం, అసెంబ్లింగ్, ఎలెక్ట్రికల్ సూపర్‌వైజరీ, వైరింగ్ మొ॥ కోర్సులు నేర్చుకొనండి. రు 50కి ట్రాన్‌సిస్టర్ తయారుచేయ నేర్చుకొని యెలెక్ట్రికల్ వర్క్‌షాపు ప్రారంభించండి. (800 పటములు) రు 12-50. వి. పి. పోస్టేజి రు 2/.

350 చిన్న పరిశ్రమల గైడ్

పెన్సిళ్ళు, ప్లాస్టిక్‌సామగ్రి, సోపులు, ఫౌన్‌టెన్ పెన్స్, పౌండ్‌బూం వగైరా తయారించు 350 చిన్న పరిశ్రమలు ప్రారంభించండి. సాంకేతిక, రహస్యవివరాలు, ప్రభుత్వసహాయం, ఋణం పొందు మార్గములు యిందు గలవు. రు. 12-50 వి. పి. పోస్టేజి రు. 2-25.

Sulekha Book Depot (S), Aligarh.

35 ఎం. ఎం. హోమ్ సినీ ప్రొజెక్టర్

మీ యింటిలోనే సినిమా చూచి ఆనందించండి. మీరు కోరిన చిత్రమును మీ గదిలో తెరమీద బార్చి లేక ఎలెక్ట్రిసిటీ సహాయంతో చూడవచ్చును. సినిమాలోవలె పూర్తి సైజు చిత్రముల నటన, నాట్యం చూడవచ్చును. స్లైడ్స్‌కూడ ప్రదర్శింపవచ్చును. ధర: రు22-50.

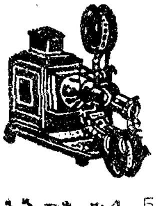

వి.పి.పి.చార్జి రు4-50; 20 అ॥ ఫిలిం ఉచితం. అదనపు ఫిలిం గజం25 పై. స్పెషల్ స్క్రీన్‌గుడ్డ రు. 4

Add: INDUSCO (WAP-27)
BEAT No. 13, ALIGARH.

బ్రతుకన్నది ఒకవరం

బొంబాయినుండి నిన్న సాయంకాలం వచ్చిన నాలుగు పేజీల ఉత్తరం.

"....డబ్బు మనిషినేమిచేస్తుందో అతడి చేత ఏమేమి చేయిస్తుందో తెలుసుకున్నాను. కనుక మీ ఆస్తి నాకు రాకపోవడమే మంచిది. నేనూ మేరీ మాకు కావలసింది సంపాదించుకో గలము. ఒండొరులపై విశ్వాసంతో, జీవితం మీద పూర్తి నమ్మకంతో మొదటి అడుగువేస్తున్న మా భవిష్యత్తు అనే పలక మీద నీడలులేకపోవడం మంచిదే.

—భాస్కరం."

—'భా' మీద కన్నీటిచుక్కపడి చెదిరింది. కళ్లనీళ్లను వేలితో తుడిచినకృష్ణయ్య పెద్ద బీరువా తాళం తెరిచి గుడ్డ మడతల వెనకవున్న రివాల్వర్‌ని తీసిచూశాడు. దీపం వెలుగులో రివాల్వర్ తాచుపామువలె మెరిసింది.

మంచంమీదకువెళ్లి కూచున్నాడు కృష్ణయ్య. చుట్టుప్రక్కల తేరిపారచూశాడు ఒక్కక్షణం ఆయన కళ్లల్లో విముక్తి తళుక్కుమంది.....

మరుక్షణం రివాల్వర్‌ని పరుపుమీదపారేశాడు.

ఇదేమి పిరికితనం? ఒప్పని నమ్మినది తప్పని తెలిస్తే పారిపోవడమా? ప్రేయసి అని కౌగలించుకున్నది అస్థిపంజరమయితే ఆత్మహత్యకు పాల్పడడమా?

మనిషి కన్ను మూయవచ్చు. చట్టం నోటికి తాళం వేయవచ్చు. ఇవి సులభమే. కాని—

కానీ, తనకు ఇన్ని రోజులుగా తెలియని కన్నొకటి తన్ను చూస్తున్నది. తను వినని గొంతొక్కటి మౌనంగా ఘోషిస్తున్నది. అందుకని ఇప్పుడు కన్నూ చెవీ శాశ్వతంగా మూసేసుకోవడమా—ఊహు!

వెనకటి జీవితపు ప్రతి అడుగులో తాను చేసిన ఒక్కొక్క నేరానికీ ఒక్కొక్క శిక్ష అనుభవించాలి. నిప్పుల మీద నడిచి మళ్లీ మనిషి కావాలి. మొసళ్లున్న నదిలో ఈది ఇవతలకు రావాలి. అప్పుడూ తానొక వ్యక్తి! చూడరానిది, అయినా అనుక్షణమూ చూస్తూవుండేది అయిన, ఆ కంటి ఎదుట నిలబడాలి. వినరానిది అయినా నిరంతరం మాటలాడేది అయిన ఆ స్వరాన్ని కులాసాగా పలకరించాలి. అదీ బ్రతుకంటే! తానూ బ్రతకాలి.

—మంచంమీదనుండి లేచాడుకృష్ణయ్య. లేచి గది కిటికీ తలుపులు తెరిచాడు. ఆకాశం పిరికిపందలా పారిపోతున్న చీకటినిచూసి కాబోలు—కండ్లెర్ర చేస్తున్నది. వెలుగు రాకతో దారులు తెలిసిన పక్షులు ఆకాశపు స్వేచ్ఛలోకి ఎగిరిపోతున్నాయి.

.....అయిదారుగంటల తర్వాత కృష్ణయ్య కలెక్టరాఫీసు భవనంలో మేడమీద పెద్ద గదిలో కలెక్టర్ ధర్మారావు ఎదుట ఆసీనుడయ్యాడు.

"నమస్కారమండీ.....చాల రోజులయింది కలుసుకుని.....మొన్న హైదరాబాదు నుండి సెక్రటరీ.....గారు ఫోనుమీద మాట్లాడుతూ మీరటువైపు రావడం లేదేమని అడిగారు కూడా—" అన్నాడు ధర్మారావు.

తల వూపాడు కృష్ణయ్య. బంట్రోతు రెండు కప్పులతో కాఫీ తెచ్చిపెట్టాడు. లాంఛనానికి ఎంగిలిచేసి కాఫీకప్పుని క్రిందపెట్టి పెద్దగా నవ్వాడు.

"అబ్బే, ఏమీలేదు. నేను మీతో కొన్ని విషయాలు చెప్పదలచుకున్నాను. అవి విన్న తర్వాత మీరు నాకు ఇట్లాగే కాఫీ ఇవ్వగలరా అనిపించింది."

"నాకేమీ బోధపడడంలేదు." అన్నాడు ధర్మారావు.

చేతి గడియారం చూసుకున్నాడు కృష్ణయ్య. పదకొండూ ఇరవై అయింది.

"ధర్మారావుగారూ, వినండి!"—అని మొదలెట్టి తన గుండెమీద మండుతున్న నిప్పులను, తన మనసున ఆడిన పాముల పడగలను పదాలుగామార్చి ధర్మారావు ఎదుట వుంచాడు కృష్ణయ్య. ఒక పరాయి స్త్రీ శీలం, ఒక శిశువు ప్రాణం, మరొక రైతు హత్య, ఇంకొక కుటుంబపు ఆత్మహత్య—ఇవిగాక వోట్లకోసం పర్మిట్లకోసం తను వేసుకున్న లంచాల వంతెనలు, మంచాల నిచ్చెనలు—అన్నిటినీ గబగబ చెప్పాడు కృష్ణయ్య.

"ఇపుడేమంటారు ధర్మారావ్! ఈ బురఖాని చింపండి. ఈ బూటకాన్ని బయట పెట్టండి. నన్ను అరెస్టు చేయించండి..."

ఈ ప్రపంచాన్నే తన అరచేతివలె ఎరిగిన వాడిలా నవ్వాడు ధర్మారావు. నిదానంగా పలికాడు. "అయ్యా, కృష్ణయ్యగారూ, నాకు ఆశ్చర్యం వేస్తున్నది. చాల ఆశ్చర్యం వేస్తున్నది. ఎందుకో తెలుసా? మీరు చెప్పినవన్నీ చేసినందుకుకాదు. చేసినవన్నీ చెప్పినందుకు... మీరు చేసినవన్నీ అతి సహజమైనవి....పైకి రావడానికి చాల అవసరమయినవి. అదొక

(53వ పేజీ చూడండి)

లా అవి క్లైమ్‌?....మీలాంటివారు ఇంత అమాయకంగా అవన్నీ నాకు చెప్పడమేగాక వాటిని నేను విపరీతంగా అర్థం చేసుకుంటానని ఎదురుచూడడం వింతగా వుంది......"

పామును చూసి త్రాడనుకున్నారయ్యా. ఇది పొరబాటు. పాముని చావగొట్టండి— అని చెబుతుంటే, ఇది త్రాడే, కాని ఇది పామువలె వుండడం సహజం అంటాడేమిటి? నవ్వాలా ఏడవ్వాలా అని సంశయం వచ్చింది కృష్ణయ్యకు.

ధర్మారావు ఇంకా చెబుతున్నాడు. "......ఈ వూర్లో ఆ రాధా కృష్ణ మందిరం కట్టించింది మీరు. గవర్నమెంటు ఆస్పత్రికి ఫర్నిచర్ కొనిచ్చింది మీరు. హైస్కూల్లో ఏడాదికి పది ఉచిత వేతనాలు ఏర్పరచింది మీరు.....వెలుగూ చీకటీ అందరిలోనూ వుంటాయి. ఆ చీకటిని చూడగల్గడమే మీ అవుదార్యాన్ని చాటుతుంది. కాని మీలాంటి పెద్దలు, ప్రజా నాయకులు చెయ్యవలసిన పనికాదది"—

"—ఇహ ఆపండి!.... ధర్మారావుగారూ, మరొక చిన్న వార్త చెబుతా వినండి.....ఆ రాధాకృష్ణమందిరంలోనే ఒక మూల, దేవ మఠానికి దిగువ ఒక అమ్మవారి శాల వున్నది. అక్కడ ఏమి అమ్మ చేస్తున్నారో తెలుసా? 'కృష్ణ కర్ణామృతమూ', 'భగవద్గీతా' అనుకుంటున్నారేమో కాదు....అక్కడ ముద్రిస్తున్నవి దొంగనోట్లు!"

ధర్మారావ్ కనుబొమలు ఎగిరాయి.

"అవును!.....పదులు, వదులు, వందలు అన్ని నోట్లూ చేస్తున్నారు. చేయిస్తున్నది ఎవరో తెలుసా?—నేనే!.....ఇప్పుడంటావా మీ కర్తవ్యం నెరవేరుస్తారా?"

ఒక నిముషంసేపు ఏమీ మాట్లాడలేక పోయాడు ధర్మారావు.

"కృష్ణయ్యగారూ! ఇదే నిజమయితే, నేనే గనుక ఈ దొంగనోట్ల ముద్రణాలయాన్ని పట్టుకోగల్గితే నా ప్రమోషన్నకూ, నా భవిష్యత్తుకూ ఎంత బ్రహ్మాండమయిన అవకాశం అనుకున్నారూ! ఇంతటి మేలు చేసిన మీకు ఎటూ కృతజ్ఞత చెప్పడం- ఎట్లా"

అపార మవునం కృష్ణయ్యను వరించింది.

"....అయినా మీలాంటివారికి దానితో సంబంధం వుందంటే ఎవరయినా నమ్మకారుటుండి—నామీద పెద్ద జోకు విసురుతున్నారు మీరు! [illegible]

బ్రతుకన్నది ఒకవరం

16 వ పేజీ తరువాయి

తటాలున లేచాడు కృష్ణయ్య. కుర్చీ వెనక్కు పడింది. ఆయన కళ్లు మెరుస్తున్నాయి. పళ్లు బిగించి గొణిగాడు..... "అంధులు. ..మూర్ఖులు...." అని గిరుక్కున తలుపు తీసుకుని ధణధణమని అదిరే అడుగులతో నడవసాగాడు. ఆయన కాళ్ల క్రింద తివాసీయే గనుక లేకపోతే ఆ అడుగుల దెబ్బకు క్రిందవారి నెత్తిమీద గచ్చూడి పడేది. మండిపడుతున్న వేగంతో చరచర మెట్లు దిగసాగాడు.

అదేవేగంతో మెట్లు వంపు తిరగడంతో పట్టు తప్పింది.

అంతే, దబ దబమని దొర్లుకుంటూ ఇరవై మూడు మెట్లూ క్రిందకువచ్చిపడ్డాడు కృష్ణయ్య.

* * *

స్పెషల్‌వార్డులో రాత్రి డ్యూటీ నర్సు కమల చేతి వాచీ చూసుకుంది. తొమ్మిదిన్నరయింది. ఆరోనెంబరు గదిలోకి అడుగుపెట్టింది.

తల వెనుక మూడంగుళాల పొడవున కుట్లతో, ఎడమ మోకాలినుండి మడమదాక ప్లాస్టర్ తొడుగుతో మంచంమీద పడివున్న కృష్ణయ్యకు స్పృహపోయి ముప్పై రెండు గంటలు దాటింది.

అప్పుడే లోపలికి వచ్చిన కమల, కృష్ణయ్య పెదవులనుండి బుసలు బుసలుగా ఏదో చప్పుడు రావడం గమనించింది. కాస్సేపు చూసి బయటికి వెళ్లింది.

పది నిముషాల తర్వాత డాక్టర్ జేవిడ్‌తో పాటు వచ్చింది.

ఉండుండి కృష్ణయ్య పెదవులు కదలుతూనే వున్నాయి. కమల ఆ విషయం డాక్టర్ జేవిడ్‌కు చెప్పింది.

జేవిడ్ కృష్ణయ్య మంచం ప్రక్కనే స్టూలు వేసుకుని కూర్చుని పరీక్షించాడు. కృష్ణయ్యను అతి శ్రద్ధగా గమనించాడు.

ఇరవై నిముషాలకు కృష్ణయ్య ముప్పై మూడు గంటల తర్వాత మొదటిసారిగా కళ్లు తెరిచాడు. పెదవులు తెరిచి, అస్పష్టంగా మూలిగాడు. కళ్లు మూసుకున్నాడు.

ఆయన పిడికిళ్లు గట్టిగా మూసుకున్నాయి. ముఖమంతా ముడతలుపడింది. ఏదో గట్టిగా అరిచాడు? కళ్ళు వలవలా కొట్టాడు. కాళ్ళు తన్నుకుంటున్నాడు.

కమల పరుగెత్తుకొచ్చి ఆయనను పట్టుకుంది. జేవిడ్ ఇంజక్షన్ ఇచ్చాడు.

క్రమంగా కృష్ణయ్యలోని భూకంపాలు సర్దుకోసాగింది. పిడికిళ్ళు తెరుచుకున్నాయి. ఆయన కండరాలన్నీ విశ్రమించసాగాయి. ఆయనను మత్తు ఆవరించింది.

జేవిడ్‌లేచి కమలతో ఏదో చెప్పి తన గదిలోకి వెళ్లిపోయాడు.

ఆ రాత్రి రెండు మూడుసార్లు కమల, ఆ గదిలోకి వచ్చి చూసి వెళ్లింది.

తెల్లవారింది.

కృష్ణయ్య కళ్లు తెరిచాడు. చుట్టూతా పరికించాడు. తెల్లటి గోడలు, తెల్లటి పడక గుడ్డలు తెల్లటి సెల్ఫ్— కనుపించాయి.

మెల్లిగా తల కదిలించకుండానే చూపుల్ని ప్రక్క కిటికీవైపు పోనించాడు. అవతల ఎక్కడో పెద్ద చెట్టేదో వుంది కాబోలు— దాని తాలూకు చిన్న కొమ్మ ఒకటి ఈ కిటికీ ముందర కదులుతున్నది. అప్పుడే ఉదయిస్తున్న సూర్యుడి కిరణాల స్పర్శకు కాబోలు పులకించి నృత్యం చేస్తున్నాయి ఆ లేత పచ్చ ఆకులు.

తలుపు తెరిచిన చప్పుడయింది. ఉలిక్కిపడ్డాడు కృష్ణయ్య. కండ్లు అటు మళ్లించాడు. కమల లోపలికి వచ్చింది—ప్రశాంత వదనంతో.

ఇంతవరకూ గమనించలేదు కృష్ణయ్య తన ఎదుట ఆ సెల్ఫుమీద ఒక ఫ్లవర్‌వేజ్ వున్నది. కమల అందులో పువ్వులగుత్తి ముంచింది. ఇటు తిరిగింది.

"ఏమండీ...బాగా నిద్రపోయారా రాత్రి"

చిరునవ్వుతో పలకరించింది కమల.

కృష్ణయ్య మాట్లాడలేదు.

"బెంగపెట్టుకున్నారా, అబ్బే! మీకేమంత పెద్ద గాయం తగిలిందని? ఇంకొక నెలలో ఘుమ్మన్న అందరితో కలిసి హాయిగా తిరుగుతుంటారులెండి!"— అంది కమల ఆయన చేతిని తడుతూ.

పచ్చని స్పర్శ—లేత ఆకులు—బంగారు కిరణం—రంగు రంగుల పువ్వులు—అబ్బే..... తాను అందరిలో ఒకడుగా ఎన్నటికీ కాలేడు. ఆ హక్కును ఏనాడో కోల్పోయా—

నిట్టూర్చాడు కృష్ణయ్య ●